

BESZÁMOLÓ

a Magyar Tudományos Akadémia

Nők a Kutatói Életpályán Elnöki Bizottság 2022. évi tevékenységéről az MTA 2023. évi rendes közgyűlésére

A *Nők a Kutatói Életpályán Elnöki Bizottság* 2022-ben is a 2017-es megalakuláskor elfogadott, majd 2020-ban megerősített irányelvek szerint folytatta munkáját. A következő területeken értünk el konkrét eredményeket.

A magyar női tudós-úttörőket bemutató angol nyelvű kötet

A Cristian Réka Mónika és Kérchy Anna szerkesztésében 2022 májusában megjelent, *Pioneer Hungarian Women in Science and Education* című kötet az 1945 előtt született, a tudományos kutatás és oktatás területén – az orvostudomány, a biológia, a botanika, az ásványtan, a csillagászat, a matematika, a régészet, a pedagógia, a művészetfilozófia és a zenetudomány diszciplínáiban – jelentős eredményeket elért magyar nők életútjának bemutatására vállalkozik.

Két könyvbemutatót tartottunk: 2022. május 5-én az MTA Székház Kistermében az MTA 195. rendes közgyűléséhez kapcsolódóan, illetve a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtárában június 7-én, a 93. Ünnepi Könyvhét keretében. A kötetről két recenzió jelent meg (*TNT ef, Magyar Tudomány*).

A magyar női tudósokat bemutató magyar nyelvű kötet

Hay Diana, Palasik Mária és Schadt Mária szerkesztők és a több mint száz szerző folyamatosan dolgozik azon a nagyszabású, 68 ívesre tervezett, *Nők a tudomány fellegrárában – Kutatói életutak a Magyar Tudományos Akadémián 1951-2021* munkacímű kötetben, mely 180 elhunyt női tudós pályaképét tartalmazza, vagyis az összes női kutatóét, akik a tudomány(ok) vagy az MTA doktorai voltak 1951 és 2021 között. A pályaképeken túl a kötet áttekinti az MTA tudományos minősítésének történetét, az akadémiai tagválasztások rendjét, a nők helyzetét a felsőoktatásban, valamint helyüket a kutatói életpályán. Várható megjelenés: 2023 vége.

Programok a Semmelweis Egyetemen

A SOTE vállaltan családbarát egyetem, mely misszió keretében – részben Müller Veronika tagunk kezdeményezésére – újabb, női kutatókat támogató szolgáltatásokat léptettek életbe. Folytatódtak a STEM orientációs előadások a partner középiskolákban. A SOTE-n egy teljes emlékév során emlékeztek meg Hugonnai Vilmárról. Női vezetői klub alakult az Egyetemen.

Ifjúságmotivációs program, együttműködés a *Nők a Tudományban Egyesülettel*

Ifjúságmotivációs programunkat a *Nők a Tudományban Egyesület* bizottsági képviselőjeként – és a NATE keretén belül – Balázsi Katalin végzi. A közoktatásban résztvevő diákok számára rendezett pályorientációs napok mellett 2022-ben ezernél is több középiskolást lányt sikerült személyesen elérni, akik azután részt vettek a Lányok Napja Fesztiválon, ahol találkozhattak sikeres női kutatókkal.

Fiatal női kutatók támogatása, együttműködés a *Fiatal Kutatók Akadémiájával*

A fiatal női kutatókat támogató programunkat a *Fiatal Kutatók Akadémiája* bizottsági képviselőjeként – és az FKA keretén belül – Solymosi Katalin végzi. Az FKA által 2021-ben végzett felmérés eredményeit a *Fiatal Kutatók Fórumán* és az MTÜ részeként rendezett „Nők a tudományban: A nők helyzete a tudományos pályán” című konferencián mutatták be. Az eredmények felhívják a figyelmet a női kutatók alacsonyabb fizetésére, publikációs aktivitására, vagyis mindarra, ami a tudományometriai versenyben hátrányt jelent számukra.

Tanulmányírási pályázat

2022-ben a Bizottság nevében Pető Andrea másodszor írt ki pályázatot a magyar nők tudományban elért eredményeit elsődleges forrásokon alapuló, korszerű elméleti és módszertani keretben bemutató tanulmányok, tudománytörténeti kontextusba ágyazott rövid életrajzok írására. A beérkezett öt pályamű közül a zsűri Bóka Zsolt munkájának ítélte első helyezést, Ungár Margitról, az első női ügyvédre készített életrajzáért.

MTÜ *Nők a tudományban* rendezvények

Bizottságunk három *Nők a tudományban* rendezvénnyel vett részt az MTÜ programsorozatán.

2022. november 9-én tartottuk a Vértessy G. Beáta tagunk szervezte „Biotechnológia a kutatás-fejlesztésben: kurrens trendek” című kerekasztalt, melynek előadói Deli Mária, Gócza Elen, Tóth Szilvia Zita és Karsai Ildikó voltak (moderátor Vértessy G. Beáta). Az ülés videója: <https://www.youtube.com/watch?v=Jnkd4RBNNww>

November 15-én került sor a „100 éve hunyt el Hugonnai Vilma, az első magyar orvosnő” című rendezvényünkre, melynek előadói Ádám Veronika, az MTA rendes tagja, az V. osztály elnöke, és Batthyány-Schmidt Margit, a Magyar Női Unió Egyesület elnöke volt (moderátor Bollobás Enikő). Az ülés videója: <https://www.youtube.com/watch?v=-1vWMFb2XKk>

2022. november 16-án tartottuk a „Nők a tudományban – A nők helyzete a tudományos pályán” című konferenciát a Magyar Szociológiai Társasággal közös rendezésben. Sevil

Sümer norvég előadó után a hazai tudományos élet képviselői mutatták be friss kutatási eredményeiket, így Lamm Vanda, az MTA rendes tagja, az MTA alelnöke, továbbá Lőrincz László, Lannert Judit, Nagy Beáta, Paksi Veronika és Tardos Katalin (moderátor Bollobás Enikő). A kerekasztal-beszélgetésen Acsády Judit, Balázs Katalin, Lendák-Kabók Karolina, Takács Izolda és Hatvani István Gábor vett részt (moderátor Sipos Júlia). Az ülés videója: <https://www.youtube.com/watch?v=TTL0anvWScE>

Egyéb tevékenységek

Müller Veronika, a SOTE Pulmonológiai Klinika igazgatójának is szerepe volt abban, hogy a *Semmelweis Budapest Award*ot Karikó Katalin kapta, akinek a tiszteletére az V. osztály MTÜ ünnepi előadássorozatát szentelt „COVID-19, vírusok, vakcinák, rák, betegek” címmel.

A nemzetközi tudományos együttműködések támogatását célul tűző Global Research Council 2022. november 2-án tartotta „Gender Working Group” online munkaülését, amelyen Kurdi Mária tagunk vett részt. A workshop a női és a kisebbségekhez tartozó kutatók munkájának és pályázatainak eredményességét segítő lehetőségekkel és programokkal foglalkozott.

A *Bizottság* híreit folyamatosan közzéteszük az MTA honlapján levő saját lapon (<https://mta.hu/nok-a-kutato-i-eletpalyan-elnoki-bizottsag>), ahol Solymosi Katalin tagunk szerkesztésében közlünk friss információkat aktuális programjainkról.

Budapest, 2023. február 16.

Bollobás Enikő s.k.
bizottsági elnök